

Fantazie v houslové literatuře se zaměřením na první polovinu 20. století

MgA. Barbory Valečkové

HAMU, Praha, 2019

Barbora Valečková si zvolila dosud nezmapované téma: představení fantazie jakožto kompozičního druhu, jenž – troufám si říci – měl svůj vrchol v období romantismu, ovšem v první polovině 20. století získával leckdy jiný, nový význam a obsah. Autorka svou práci rozdělila do dvou hlavních celků: nejprve si fantazie všímá z hlediska historického vývoje a následně se zastavuje u výběru některých fantazijských kompozic, které podrobuje detailní analýze. Zde si dovoluji první poznámku: chybí mi osvětlení konkrétní volby analyzovaných skladeb, proč autorka volila právě tato díla, jaký byl její klíč? Nicméně právě v těchto rozborech tkví hlavní přínos doktorandčiny práce – neboť nejde jen o čistě hudebně-teoretické rozbory, B. Valečková je obohacuje o interpretační komentáře. Zúročila tak vlastní zkušenosti s jejich interpretací, jak dokládají precizní nahrávky na CD nosičích, přiložené k dizertaci.

Po strukturálně-obsahové a zejména formální stránce mám řadu drobných připomínek, které nelze pominout, zejména pokud by bylo v úvaze publikování práce. Uváděné životopisy skladatelů jsou dle mého názoru zbytečně podrobné, leckdy spíše esejistické, obsahově nesouvisející s tématem práce (např. informace o Hábově příspěvku k 70. narozeninám V. Nováka; načrtnuté, ale nevysvětlené rozepře J. Suka s Z. Nejedlým; popis okolností úmrtí jednotlivých autorů ad.) Uvítala bych spíše životní data zasazená do souvislostí s kompoziční tvorbou, ideálně právě fantazijského charakteru.

Některými nepřesnostmi ve formulacích dochází k poněkud nechtěné změně vyznění textu:

- str. 59, pozn. 75: citace kritiky v LN z roku 1923 by měla být následně okomentována upřesňujícím odkazem „citace dle...“, neboť pouhé uvedení autorky práce (Reittererová), z níž je citace čerpána, může neznalému čtenáři vytvořit mylnou informaci, že jde o přímo o autorku téměř sto let staré citované kritiky (analogická situace u poznámky č. 80);
- obdobně na str. 5 pozn. 6: odkaz na bibliografický údaj „Janovka“ je zavádějící, měli by v poznámce pod čarou být uvedeni i ostatní autoři/editoři - Michael Pospíšil, Jiří Sehnal a Jiří Matl, neboť takto vypadá, že Tomáš Baltazar Janovka žil ještě v roce 2006);
- str. 62: „Výbor českého hudebního fondu...připravil Hábovi nejednu těžkou chvíli. Roku 1963 byl Hába vyznamenán titulem zasloužilý umělec“ - věty v této návaznosti si protiřečí, vyznamenání asi nebylo tou těžkou chvílí).

Upozorňuji i na další nepřesnosti - opakovaně chybně autorka uvádí názvy konzervatoří: pařížská (str. 9, 36, 93, 145), bruselská (str. 120) či lutyšská (str. 118) konzervatoř se nepíše s velkým písmenem, neboť to není jejich oficiální název, ten zní *Národní konzervatoř hudby a tance v Paříži*, *Královská konzervatoř v Lutychu* a *Královská konzervatoř v Bruselu* (*Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris*, *Conservatoire Royal en Liège*, *Conservatoire Royal de Bruxelles*). Svaz skladatelů (str. 63) měl přesný název Svaz československých skladatelů a koncertních umělců. A pozor na špatně pochopené označení skladby *L'Homme et son désir*, (str. 92), která není určena pro čtyři „nemluvné zpěváky“ (samo sousloví si poněkud protiřečí), ale pro „quatre voix (sans parole)“ - čtyři hlasy beze slov, tedy vokalizu.

Co se formální stránky týče, zřejmě ve spěchu při finalizaci práce, neuhlídala autorka jednotnou podobu u celé práce:

- nejednotně jsou v práci charakterizovány zmiňované osobnosti: někde jsou uvedena jen jejich životní data narození-úmrtí v závorce za jménem, jinde jsou částečně charakterizovány v poznámce pod čarou (namátkou str. 60 pozn. 78, 79, nebo str. 124, pozn. 174), jinde jakákoliv informace chybí (Nedbal, Brahms, Bruckner, Hanslick - str. 40).

- kapitoly jsou často uvozeny mottem, v nichž jsou převzaty citace různých osobností, uvedené v cizím jazyce. Někde tyto motta v poznámce pod čarou uvádí i v českém překladu (str. 20, 85, 127, 138) jinde ale překlad chybí (str. 16, 31).

- problematika cizojazyčných citací je navíc násobena faktem, že autorka pracovala zejména s anglicky psanou literaturou; uvádění citací kupř. z korespondence Josepha Joachima (str. 129 - ale analogických příkladů je více) v angličtině je podle mne nevhodné. Buď je třeba citovat opravdu v originálním jazyce citované osoby, nebo citaci převést do češtiny a v poznámce pak odkázat na zdroj, v tomto případě na anglický bibliografický odkaz.

- obdobně na str. 100-103 je uvedena citace scénáře Milhaudova Vola na střeše: v hlavním textu je uvedena česky, v poznámce pod čarou pak anglicky (zde platí výtku jako výše: proč má být u francouzského autora citován odkaz v angličtině?). Navíc jde o velmi dlouhou citaci – celé dvě strany - která dle mého názoru (z etického hlediska i z teoreticky možného nařčení z plagiátorství) v této podobě nepatří do hlavního textu, ale buď do poznámky, nebo ještě lépe do příloh dizertace. U citace také zcela chybí odkaz na zdroj, odkud pochází.

- Odkaz na zdroj, odkud je přejat, chybí také u anekdoty na str. 95. Není jasné, zda jde o parafrázování textu (v tom případě by byl poněkud „familiárně“ formulovaný) nebo konkrétní citaci.

Na závěr námět k diskusi v rámci obhajoby: zajímal by mne autorčin osobní interpretační pohled na vývoj fantazie v houslové literatuře – které ze zmiňovaných děl dizertace je jí interpretačně či posluchačsky nejbližší, a které při studiu naopak představovalo nejobtížnější úkol?

Práci přes uvedené připomínky pokládám za přínosnou a doporučuji k obhajobě

V Brně, dne 28. 5. 2019

Doc. Mgr. MgA. Monika Holá, Ph.D.